

Základní škola Vápenná, okres Jeseník, příspěvková organizace

Vápenná 262, 790 64

www.zsvapenna.jesenicko.com

č.j.: ZŠ 366/2017

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2017 – 2021

Obsah:

Úvod	3
A. Zmapování situace pro vytýčení cílů ŠPS	4
1. Charakteristika školy.....	4
2. Sociální a jiné okolí školy	4
3. Popis aktuálního stavu.....	5
B. Personální zajištění prevence v ZŠ Vápenná.....	7
C. Potřebnost strategie.....	9
D. Stanovené cíle školní preventivní strategie	10
1. Dlouhodobé cíle	10
2. Střednědobé cíle	11
3. Krátkodobé cíle	13
E. Realizace školní preventivní strategie	144
1. Realizace prevence ve výuce	14
2. Oblasti prevence rizikového chování žáků	17
3. Specifická primární prevence:	188
4. Nеспецифická primární prevence:	18
5. Efektivní primární prevence:.....	199

Úvod

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Pro vypracování Školní preventivní strategie bylo použito **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. 21291/2010-28 z 1.11.2010), Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a dále Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018 , Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2015 – 2018 a Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2015 – 2018.**

Nárůst různých forem rizikového chování včetně užívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

A. Zmapování situace pro vytýčení cílů ŠPS

1. Charakteristika školy

Jsme plně organizovanou školou venkovského typu s 1. až 9. postupným ročníkem bez paralelních tříd, dvěma třídami Montessori a školní družinou, která poskytuje vzdělání cca 160 žákům. Vyučování probíhá podle školního vzdělávacího plánu „I malá škola dokáže mnoho“. Nižší počet žáků, než je kapacita školy umožňuje výuku některých předmětů ve dvou odborných učebnách. V přízemí budovy naší školy se nachází školní dílna a školní cvičná kuchyň. Výuka tělesné výchovy probíhá na hřišti, které je součástí školního pozemku a v tělocvičně. Ta je od budovy školy vzdálena cca 50 m a je součástí budovy Obecního úřadu ve Vápenné. V odpoledních hodinách je tělocvična využívána i pro tréninky sportovních kroužků a pro sportovní utkání žáků.

2. Sociální a jiné okolí školy

Převážná většina žáků naší školy jsou děti z Vápenné. Část žáků dojíždí z obcí Černá Voda, Kobylá nad Vidnávkou a Skorošice a především do tříd Montessori také z Jeseníku a jeho blízkého okolí.

V letošním školním roce (2017-2018) je v naší škole 21 dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. 13 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je integrováno.

Při současné tendenci zvyšování rozvodovosti v českých rodinách pochází z neúplných rodin i někteří naši žáci. To je i jedním z důvodů naší snahy o úzkou spolupráci s rodiči. Nápomocny jsou nám i aktivity realizované radou rodičů naší školy.

Škola má kontakty na organizace a odborníky, kteří pracují v oblasti prevence rizikového chování a jejich pomoc často využívá. Jsou jimi např. Pedagogicko-psychologická poradna v Jeseníku, preventivně informační služba okresního ředitelství Policie ČR v Jeseníku, odbor sociálně právní ochrany dětí Městského úřadu v Jeseníku, sbor dobrovolných hasičů Vápenná.

3. Popis aktuálního stavu

3.1. Informace od učitelů

Za pomoci dotazníku bylo zjištěno, že učitelé hodnotí situaci v oblasti primární prevence rizikového chování v naší škole převážně jako dobrou. Škola by podle nich měla svoje preventivní aktivity zaměřit více na kouření, chování žáků vůči sobě, vandalismus a slušné vyjadřování. Pedagogové považují za největší problémy projevy nevhodného chování žáků v žákovském kolektivu i vůči dospělým osobám, odmítání plnění školních povinností a vulgární vyjadřování. Třídní učitelé (a nejen ti) by přivítali lepší spolupráci s rodiči (podporu z jejich strany), jednotné požadavky na žáky a důslednost při jejich vyžadování. Uvítali by i větší pravomoci.

3.2. Informace od rodičů

Rodiče mají možnost sdělovat své názory, požadavky a postoje k realizaci prevence rizikového chování v průběhu pravidelných třídních schůzek, během individuálních konzultací nebo v diskuzi na internetových stránkách naší školy. Problémy bývají řešeny formou diskuse, kdy se většinou rodiče obracejí na třídního učitele svého dítěte. Ten následně řeší problém sám nebo požádá o spolupráci školního metodika prevence rizikového chování a výchovného poradce.

Poznat důkladněji prostředí školy a lépe tak chápat potřeby svých dětí mohou rodiče i prostřednictvím návštěvy výuky a „Dnů otevřených dveří“. Pro zlepšení kontaktů jsou na internetových stránkách školy e-mailové adresy všech vyučujících.

3.3. Informace z vyhodnocení MPP realizovaných v naší škole v uplynulých letech

K závažným projevům rizikového chování žáků v naší škole patří:

- neomluvená absence
- užívání tabákových výrobků žáky školy a jejich snadná dostupnost
- vandalismus žáků
- agresivní chování žáků
- nevhodné užívání mobilních telefonů a internetu

B. Personální zajištění prevence v ZŠ Vápenná

Školní metodik prevence (ŠMP) – *metodicky vede a koordinuje prevenci ve škole, realizuje preventivní aktivity*

- seznamuje ředitele školy s podrobnostmi preventivního programu školy na daný školní rok
- spolupracuje s výchovným poradcem
- zúčastňuje se odborných seminářů a porad ŠMP a informuje ostatní pracovníky školy
- vytváří MPP, ŠPS, podílí se na jejich realizaci a hodnotí úspěšnost
- detailně rozpracovává a každoročně vyhodnocuje preventivní aktivity s pedagogy I. a II. Stupně, kteří realizují preventivní aktivity v rámci výuky (Vz, Vo, Prv, Př)

- proškolení pedagogických pracovníků, popř. správních zaměstnanců v problematice rizikového chování žáků – diagnostika, řešení
- proškolení rodičů v problematice soc. patologických jevů – informace, aktuální situace, diagnostika, řešení, prevence, besedy, přednášky
- konzultace, krizová intervence
- spolupráce s rodiči
- aktualizace informací z oblasti prevence rizikového chování na webových stránkách školy
- podněty rodičů a zástupců obce z jednání školské rady
- aktivity pro žáky – specifická a nespecifická prevence
- preventivní programy

- jednorázové akce
- volnočasové aktivity
- spolupráce s jinými institucemi

Výchovný poradce (VP) - *intenzivně spolupracuje s metodikem prevence na realizaci preventivních aktivit. Zaměřuje se na žáky s výchovnými a studijními problémy, vyhledává žáky, kteří jsou ohroženi ve vztahu k problémům prevence. Nabízí pomoc při volbě povolání, odkazuje na další poradenské možnosti.*

Ředitel školy (ŘŠ) – *vytváří materiální, personální, časové a další podmínky pro realizaci preventivních aktivit. Sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů, sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření. Svolává porady pedagogických pracovníků. Komunikuje s odborníky z oblasti prevence.*

Třídní učitelé (TU) - *spolupracují na realizaci preventivních aktivit. Věnují se žákovi v rámci výuky, rozvíjí jeho kompetence v oblasti sociálních dovedností. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků i celé třídy. Vyhodnocují sociální klima ve třídě. Třídní učitelé jsou v kontaktu s rodinou žáka a poskytují o něm informace při třídních schůzkách.*

Odborné instituce - *spolupracují na realizaci preventivních aktivit (PPP – okresní metodik prevence, Preventivní informační služba okresního ředitelství Policie ČR v Jeseníku, SDH Vápenná ad.).*

C. Potřebnost strategie

Program je realizován, aby se zlepšila situace v oblasti výskytu projevů rizikového chování žáků nejen ve škole, ale i ve společnosti. Zdravý způsob života by měl být soustavně začleňován do vzdělávání a výchovy dětí a mládeže. Více informací z této oblasti by mělo být dobrým pomocníkem do jejich dalšího života.

Škola pomáhá rodičům v rozvoji dítěte a při jeho vzdělávání. Vedle rodiny a školy jsou do problému zainteresovány i další orgány a složky, které se zabývají právní ochranou dětí.

Za problémy v oblasti primární prevence jsou u dětí a mládeže jsou považovány:

- vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- liberalizace drogové politiky
- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivní kouření v rodině a na veřejnosti
- podceňování primární prevence
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- absence prevence v rodinách

D. Stanovené cíle školní preventivní strategie

1. Dlouhodobé cíle

- vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (především pravidel školního řádu, třídních pravidel a pravidel slušného chování)
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti, minimalizovat výskyt agresivního chování mezi žáky
- vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání návykových látek
- vychovávat žáky ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání
- vést žáky k odmítavým postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času
- vybírat efektivní programy primární prevence, podporovat vlastní aktivitu žáků (kulturní, sportovní akce, soutěže, vystoupení)

2. Střednědobé cíle

a) žáci:

- průběžně sledovat, zjišťovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy (TU, PPP)
- naučit žáky rozpoznat projevy rizikového chování a krizové situace, umět v těchto případech vhodně reagovat
- podporovat sportovní a kulturní aktivity žáků (TU)
- mít pravidelné třídnické hodiny (TU)
- naučit žáky sledovat nástěnku primární prevence, vést je k reakcím na informace, akce, podněty (ŠMP)
- naučit žáky využívat schránku důvěry (TU, ŠMP)

b) rodiče

- prohlubovat spolupráci s rodiči v oblasti prevence rizikového chování
- zvýšit účast rodičů na formálních a neformálních akcích školy (TU, Rada rodičů)

- informovat rodič průběžně o činnosti školy, akcích, dát jim možnost zpětné vazby např. formou anket na internetových stránkách školy (TU)
- informovat rodiče o plánu primární prevence rizikového chování (ŠMP)

c) pedagogové

- vzdělávat pedagogy v oblasti prevence školního násilí, vedení třídnické hodiny, práce třídního učitele s třídním kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák
- spolupracovat v rámci pedagogického týmu
- klást důraz na specifickou i nespecifickou prevenci, vybírat efektivní programy primární prevence
- zavádět do výuky efektivní metody výuky, jako je projektové vyučování
- efektivní výuku podporovat exkurzemi, besedami, návštěvami kulturních akcí
- vést žáky k žádoucímu využívání komunikačních a informačních technologií, podporovat výuku na počítačích a jejich využívání

3. Krátkodobé cíle

a) žáci

- nabídnout žákům účast v kroužcích a mimoškolních zařízeních pro volný čas
- šetření vztahů ve třídách, jejich vyhodnocení, rozbor se třídou na třídnické hodině
- zajistit prožitkové programy a besedy s externími odborníky
- získat přehled o všech nebezpečích a formách rizikového chování
- připravit se na setkání s drogou a jiným nebezpečím, umět drogu odmítnout a vhodně reagovat
- pravidelně oceňovat pozitivní projevy dětí v různých oborech a oblastech, vyzvednou je na jednání pedagogické rady, třídních schůzkách, prostřednictvím internetových stránek školy

-

b) rodiče

- informovat rodiče o možnostech získávání informací a rad v oblasti prevence rizikového chování žáků v rámci konzultačních hodin (TU,ŠMP)

- zvát rodiče na pravidelné třídní schůzky a konzultace (TU)
- na třídních schůzkách nabízet rodičům informativní materiály k problematice primární prevence (TU,ŠMP)

c) pedagogové

- naplňovat Minimální preventivní program pro daný školní rok
- vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování, snažit se včas reagovat na vzniklé situace, spolupracovat s rodiči a dalšími institucemi
- provádět interní šetření mezi žáky
- využívat odbornou literaturu a internet k prohlubování znalostí z oblasti prevence rizikového chování žáků

E. Realizace školní preventivní strategie

1. Realizace prevence ve výuce

1. - 3. ročník – žák

- rozliší vhodné a nevhodné chování
- respektuje pravidla soužití mezi žáky a učiteli
- pozná smysl slov – osobní bezpečí, ohrožení

- vyhledá pomoc v případě osobního nebezpečí nebo ohrožení cizí osobou
- pojmenuje zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu
- pozná pojem závislost
- pozná jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- rozpozná nebezpečí šikanování a týrání
- vyjmenuje základní lidské potřeby zdravého životního stylu

4. - 5. ročník - žák

- má povědomí o zdraví jako lidské hodnotě
- osvojuje si zdravý životní styl
- rozpozná rizika spojená s užíváním návykových látek
- předvede způsoby odmítání návykových látek ve styku se svými vrstevníky
- uvědomuje si nebezpečí závislosti na PC, televizi, hracích automatech
- popíše patologické formy chování
- rozpozná projevy lidské nesnášenlivosti
- vyhledá instituce a telefonní čísla, kde může požádat o pomoc v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- přijímá a respektuje pravidla spolupráce v kolektivu

6. - 9. ročník – žák

- pozná význam harmonických vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektuje odlišné názory, způsoby chování a myšlení

- respektuje kulturní odlišnosti, názory, chování a myšlení lidí
- uplatňuje vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, snaží se o řešení nenásilným způsobem
- poznává vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- přijímá, respektuje pravidla soužití mezi spolužáky
- seznamuje se s dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- poznává činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomuje si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- chápe význam zdraví ve složce fyzické, duchovní, sociální
- dokáže zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- uvědomuje si pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužití dítěte je trestné
- ví, jak pomoci lidem v ohrožení
- ví, kde hledat pomoc v krizových životních situacích
- diskutuje o rizicích zneužívání drog, orientuje se v trestně právní problematice návykových látek
- poznává účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání) a osvojuje si správné rozhodování v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- rozpozná manipulativní reklamu a informace
- zná pojem náboženská sekta a s ní spojená rizika
- zná rizika internetu a elektronické komunikace

2. Oblasti prevence rizikového chování žáků

Všichni pedagogičtí pracovníci dbají, aby uplatňovaná prevence forem rizikového chování u žáků byla prováděna komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence forem rizikového chování u žáků dotýká:

- oblast zdravého životního stylu (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- oblast společenskovední (komunikace, sociální dovednosti a kompetence),
- oblast přírodovědná (biologie člověka, biologické účinky drog, chemie),
- oblast výchovy ke zdraví a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace),
- oblast sociálně-právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy)
- oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, kriminalita, delikventní chování, šikanování, rasismus).

3. Specifická primární prevence:

- aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

4. Nespecifická primární prevence:

– veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

5. Efektivní primární prevence:

- kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládnání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnání úzkosti a stresu apod.

Ve Vápenné 4. 9 . 2017

Ředitel školy: Bořivoj Kubíček

Metodik prevence: Mgr. Martin Nosek